

ฐานความรู้ การสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลงโลก

ส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบการบรรยายในหัวข้อ การสื่อสาร (ออนไลน์)

กับความมั่นคงของชาติ สำหรับนักยุทธศาสตร์รุ่น 11 ศูนย์ศึกษา

ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บรรยายโดย

ดร.สุนทร คุณชัยมั่ง

ตะวันออกกลางรุ่งเรืองก่อนยุโรป !

...สังคมอิสลามในตะวันออกกลางในยุคกลางเป็นผู้ที่รับนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก มีอัตราผู้รู้หนังสือมากกว่ายุโรป พวกเขายอมรับอารยธรรมกรีกสมัยคลาสสิกมารวมกับวัฒนธรรมของตน — มีการประดิษฐ์กังหันลม ระเบิดวิดน้ำ วิชาตรีโกณมิติ ใบเรือรูปสามเหลี่ยม มีความก้าวหน้าในการหลอมโลหะ วิศวกรรมเครื่องยนต์ วิศวกรรมเคมี ความรู้ด้านชลประทาน มีการนำเอาความรู้เรื่องกระดาษและดินปืนมาจากจีน แล้วผลิตเป็นข้อมูลความรู้ไปสู่ยุโรป ..ในยุคนั้น เทคโนโลยีไหลจากตะวันออกกลางไปสู่ยุโรป **สถานการณ์กลับข้างที่สังคมอิสลามหลายแห่งในตะวันออกกลาง กลายเป็นสังคมอนุรักษ์นิยม เกิดขึ้นในราว ค.ศ. 1500 นี้เอง**

ไคมอนด์ม จาเร็ด

ปิ่น เชื้อโรค และเหล็กกล้า กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์, สำนักพิมพ์คบไฟ, 2547, 327-328

Communication !

Changing in the World

โยฮันน์ กูเทินแบร์ก
ช่างเหล็กและนักประดิษฐ์
ชาวเยอรมัน มีชื่อเสียงจาก
การมีส่วนพัฒนาเทคโนโลยี
การพิมพ์ ในช่วงราวคริสต์
ศตวรรษ 1450 ซึ่งรวมถึง
ตัวพิมพ์โลหะอัลลอย และ
หมึกพิมพ์ที่ใช้น้ำมันเป็น
ฐาน แม่พิมพ์สำหรับหล่อ
ตัวพิมพ์ได้อย่างแม่นยำ และ
แท่นพิมพ์แบบกดแบบใหม่

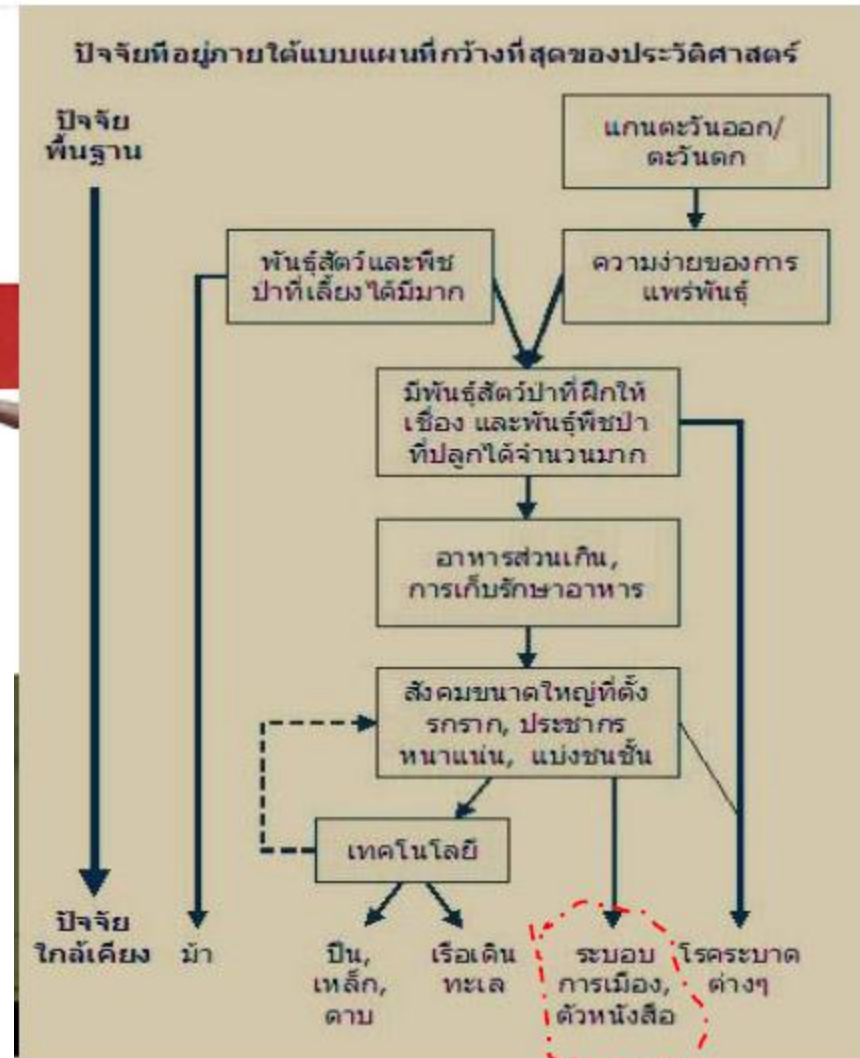
การพิมพ์คัมภีร์ไบเบิลในปี ค.ศ. 1456 ทำให้การเผยแพร่ข้อมูล
หรือหนังสือเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ... นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของ
ระบบการรวมศูนย์อำนาจของคริสตจักรและวาติกัน (ธีรยุทธ
บุญมี. (2547). ชาตินิยมและหลังชาตินิยม. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ : สายธาร.

การทำงานความรู้ 6
เรื่อง คือ กระดาษ, ตัว
เรียงพิมพ์, การหลอม
โลหะ, แท่นพิมพ์, หมึก
พิมพ์ และภาษา

Potential from EUROSIA

จาเรต ไดมอนด์ อธิบายไว้ในหนังสือ ปิ่น เชื้อโรค และเหล็กกล้า ว่า ระบอบการเมือง, ตัวหนังสือ ซึ่งเป็นผลผลิตทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้คนที่อาศัยอยู่บนแผ่นดินยูโรเซีย เป็นส่วนหนึ่งของความสำคัญที่สร้างความได้เปรียบในการล่าเมืองขึ้นไปในแผ่นดินในทวีปอื่นทั่วโลก

Changing in the World

621 kHz on [Mediumwave](#) to Egypt

9.964 kHz on [Shortwave](#) to the surrounding region

Gamal Abdel Nasser, Arabic Jamāl 'Abd al-Nāṣīr (born January 15, 1918, [Alexandria](#), Egypt—died September 28, 1970, [Cairo](#)), [army](#) officer, [prime minister](#) (1954–56), and then president (1956–70) of Egypt who became a controversial leader of the Arab world, creating the short-lived [United Arab Republic](#) (1958–61)

วิทยุ
เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่
สำคัญในการสร้างความเป็น
ปึกแผ่นของโลกอาหรับของ
Gamal Abdel Nasser

4 July 1953,

The Voice of the Arabs was one of the first and most prominent Egyptian transnational Arabic-language **radio services**. Based in Cairo, the service became known as the main medium through which former Egyptian President Gamal Abdel Nasser spread his messages on Arab unity and revolutions across the Arab world (http://en.wikipedia.org/wiki/Voice_of_the_Arabs)

Communication !

Changing in the World

The Iranian Revolution (1977-1979)

อายะตุลลอฮ์ รูฮุลลอฮ์ โค
มัยนี อดีตผู้นำสูงสุดแห่ง
อิหร่าน ผู้ทำการล้มล้าง
อำนาจของพระเจ้าชาห์มูฮัม
หมัด เรซา ปาห์เลวี ของ
อิหร่าน ซึ่งได้รับการ
สนับสนุนจากประเทศ
สหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ.
2523 ประกาศการปฏิวัติ
อิสลาม และประกาศสงคราม
อิหร่าน-อิรัก

Small Media, Big Revolution: Communication, Culture, and the Iranian Revolution

.....Clandestinely smuggled audio cassette tapes of Ayatollah Khomeini speaking about the revolution played a key role in the movement's mass mobilization, and led Abolhassan Sadegh, an official with the Ministry of National Guidance, to note that *"tape cassettes are stronger than fighter planes."* Ayatollah Khomeini's speeches, circulated through such covert methods, emphasized the power of unarmed resistance and noncooperation. *In one speech, he said, "The clenched fists of freedom fighters can crush the tanks and guns of the oppressors."*

Sueharto : Reformasi 1998

Changing in the World

Website : Warnet & Warung

ซูฮาร์โต ยึดอำนาจจากซูการ์โน เพื่อปกครองอินโดนีเซีย อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 1966 ดำเนินนโยบายปราบฝ่ายตรงกันข้ามอย่างรุนแรง แต่เมื่อเกิดเหตุวิกฤติทางการเงินในปี 1997 เครือข่ายทางอำนาจและพวกพ้องของเขาไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ประกอบกับโครงสร้างการสื่อสารทางสังคมได้เปลี่ยนไปจากเดิม จึงถูกประชาชนรวมตัวขับไล่

การโค่นล้มอำนาจเบ็ดเสร็จของซูฮาร์โต

การสร้างกระแสทางการเมืองเรื่อง Corruption, Collusion, Nepotism หรือ KKN ในภาษาอินโดนีเซีย สามารถก่อตัวเป็นกระแสทางการเมืองขึ้นไปทั่วอินโดนีเซีย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากเครือข่ายการสื่อสารที่เกิดขึ้นใหม่ของอินเทอร์เน็ต (วาร์เน็ต) /อีเมล รวมทั้งวัฒนธรรมการรับข้อมูลและการสื่อสารของชุมชน (วาร์ุง)

การเชื่อมโยงของข้อมูลข่าวสารที่สามารถเดินทางถึงกันได้ในเวลารวดเร็ว /ทันต่อเหตุการณ์ เป็นเรื่องไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในการสื่อสารของสังคมตามโครงสร้างแบบ Mass Media ที่กำกับโดยรัฐ ... จึงทำให้นักการเมือง นักวิชาการ นักเคลื่อนไหวทางสังคมที่ลี้ภัยอยู่ในต่างประเทศ สามารถส่งข้อความ /งานเขียน /ความคิดเห็น มายังสังคมอินโดนีเซียได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการทำงานของ Mailing List / Email

Estrada : EDSA 2 in Philippines

Changing in the World

SMS : Short Message Services

2001

การปฏิวัติของการส่งข้อความ
เป็นบทบาทที่โดดเด่นร่วมกับสื่ออื่นๆ เช่น
ทีวี วิทยุ เว็บไซต์ โทรศัพท์มือถือ และการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนัก
ธุรกิจและนักเคลื่อนไหวทางสังคม/ประชาสังคม

โจเซฟ "เอราป" เอเฮอร์ชิต เอ
สตราดา อดีตประธานาธิบดี
คนที่ 13 ของฟิลิปปินส์
ดำรงตำแหน่งระหว่างปี
1998 ถึง 2001

องค์กรประชาสังคมที่สำคัญ
ในการขับไล่เอสตราด้า คือ
คริสตจักร และองค์กร
นักพัฒนาเอกชนด้านคนจน
(ซึ่งแต่แรกเคยสนับสนุน แต่
เมื่อเอสตราด้า ไม่ทำตาม
สัญญา จึงเริ่มรณรงค์ขับไล่)

พฤติกรรมทางสังคมของการใช้สื่อเชิงสังคมในฟิลิปปินส์ขณะนั้น เป็นสังคมที่ติดมือถือและนิยมการส่ง
ข้อความสั้น - แม้กระทั่งในสังคมชาวคริสต์ก็มีการส่งข้อความสั้นที่เป็นคำสั่งสอนทางศาสนาแบบทุกเช้า
สาย ป้าย เย็น

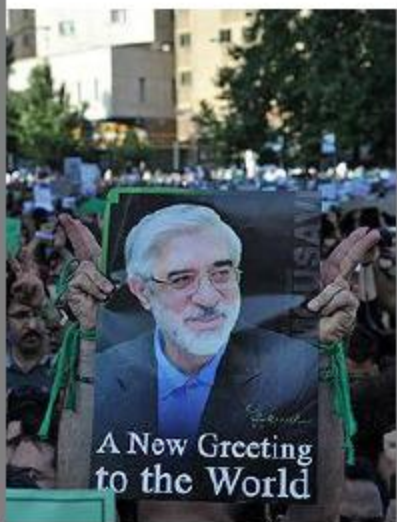
The Green Movements : Iranian

Changing in the World

2009, Twitter Revolution

Ahmadinejad

Mousavi

Neda Agha-Soltan

การตายของเธอ เป็นจุดเดือดที่นำไปสู่การลุกلامขยายตัวออกไป

การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีต่อผลของการเลือกตั้ง ปธน. นี้ ยังสะท้อนผลของการรวมตัวที่เป็นความไม่พอใจต่อรัฐอิสลามในเรื่องอื่นๆทั้งการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม - สตรี (สิทธิสังคม) การมีงานทำของคนรุ่นใหม่ (สังคมอิหร่านมีส่วนประกอบของประชากรวัยหนุ่มมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรรวม - More than half of Iran's population is under 35 years old ยิ่งไปกว่านั้น ยังเป็นตัวแทนของความขัดแย้งระหว่างโลกตะวันตก-โลกอิสลาม

Arab Spring

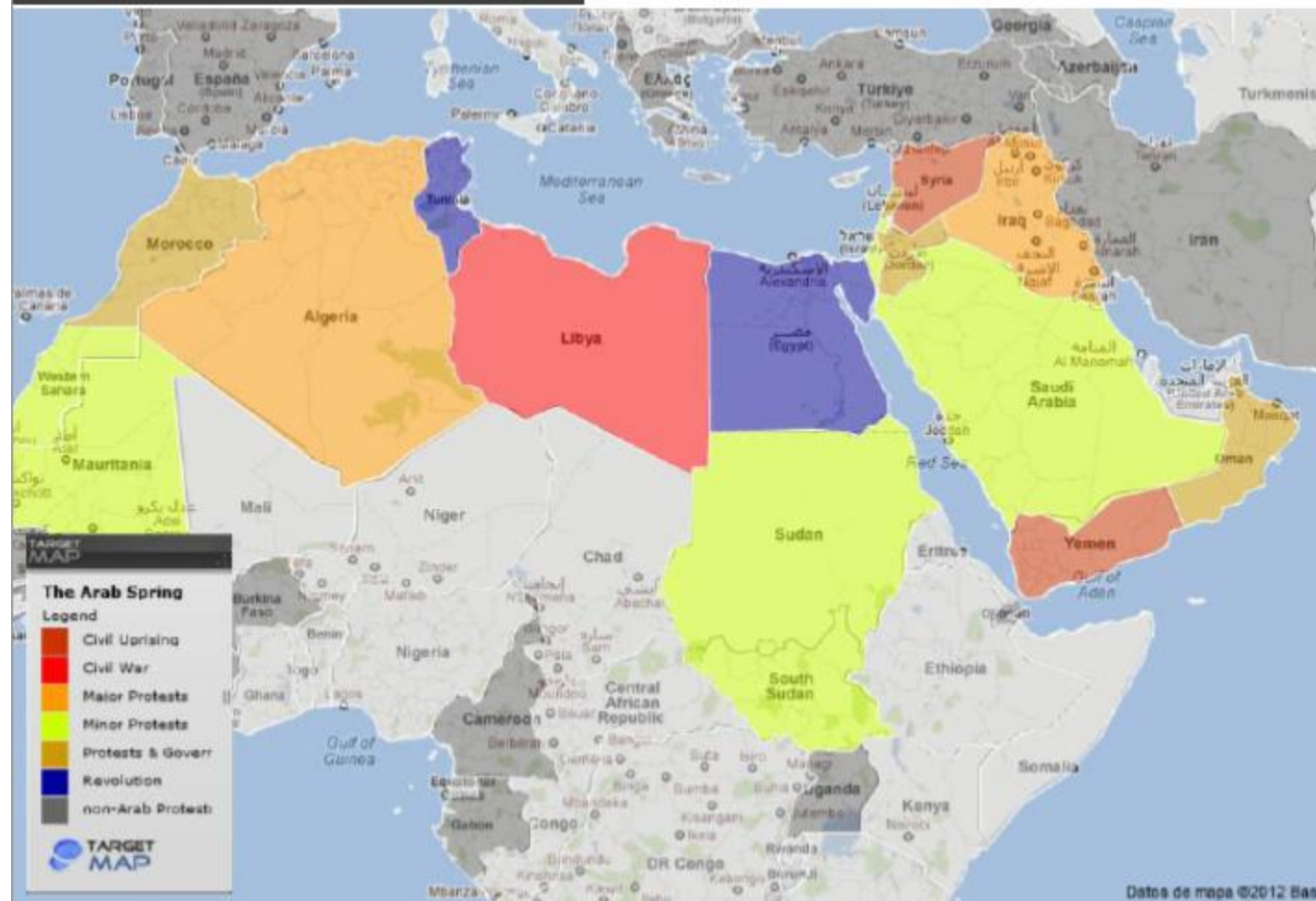
Changing in the World

2010 >>, Facebook Revolution

Revolutionary wave of demonstrations , protests, riots , and civil wars

Social media (collective intelligence, dynamics of the crowd, participatory systems)

องค์ประกอบของการรวมตัวกันเป็นขบวนการเคลื่อนไหวขนาดใหญ่ของประชาชน มาจากหลายส่วน ทั้งที่เป็นรากฐานของความคิดทางการเมืองที่เรียกร้องต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (กลุ่มอิสลาม) / ความต้องการความเป็นเสรี (กลุ่มคนรุ่นใหม่-เยาวชน) รวมทั้งขบวนการทางการเมืองที่เคยมีรากฐานอยู่เดิม พื้นที่ของการขานรับกระแสที่มีต่อ Arab Spring ก็คือ พื้นที่การเคลื่อนไหวเรื่อง United Arab Republic นั้นเอง

Occupy Wall Street Movements

Changing in the World

2011, Organize by Web 2.0

Welcome [login](#) | [signup](#)
Language [en](#) [es](#) [fr](#)

Latest News

Open Forum

InfoTent

Action

About

Donate

Chat

Map

InterOcc

LiveStream

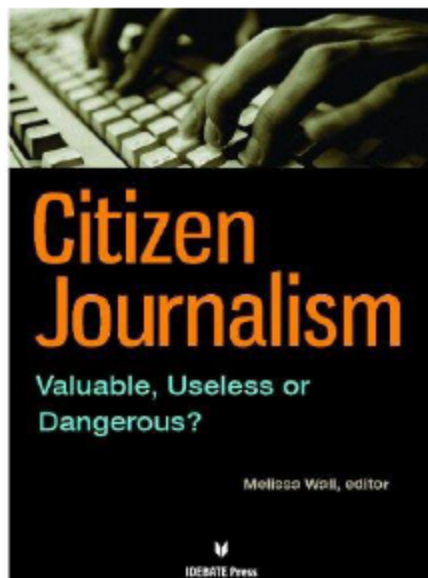

Beginning on September 17, 2011, Zuccotti Park was [occupied](#) by protesters

การรวมตัวเกิดขึ้นจากการใช้ IT – Website + Tools/ Application ต่างๆ เพื่อนำไปสู่การชักชวนพูดคุย พบปะสนทนา และนัดหมายชุมนุมเพื่อการต่อต้านทางการเมืองตาม Slogan – We are 99 % - จากกลยุทธ์ดังกล่าว ทำให้มีการชุมนุมในเมืองใหญ่ๆทั่วโลกพร้อมๆกันในวันที่ 15 ตุลาคม 2011 เป็นจำนวนมากถึง 1,500 เมือง

<http://occupywallst.org/>

Citizen Journalism

....การสื่อสารในพื้นที่สาธารณะของฝ่ายตรงกันข้ามทักษิณและพรรคไทยรักไทยขยายตัวกว้างออกไปอย่างมีนัยยะสำคัญ ผลจากการทำงานของวิธีการสื่อสาร ที่เข้มข้นและความสามารถในการรองรับต่อการสื่อสารและขยายผลเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่มีต่อประเด็นต่างๆ ที่มีการวิพากษ์นโยบายของรัฐบาลทักษิณและพฤติกรรมทางการเมือง

...เป็นผลให้ปรากฏการณ์ใหม่ของสังคมไทยตามที่ บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา เรียกการสื่อสารที่เกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์ใหม่นี้ว่า เป็นการจัดทำวารสารของพลเมือง (Civil journalism) หรือวารสารศาสตร์เพื่อสาธารณะ (Public journalism) **เป็นการสื่อสารที่ประชาชนเป็นผู้มีส่วนร่วมผลิตข้อมูลข่าวสารและมีการเชื่อมโยงกับชีวิตสาธารณะอย่างมีความหมาย**

Social Dichotomy in Thailand ?

ขั้วแดง ก็จะเป็นการรวมกันของชนชั้นนำ (ใหม่) กับ ขบวนการประชาสังคมที่สร้างตัวขึ้นใหม่ ซึ่งมีการประสานงานทางการเมืองกับอดีตสมาชิกของพรรคไทยรักไทย กลุ่มการเมืองในท้องถิ่นและผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากนโยบายประชานิยม มีพรรคเพื่อไทย (พรรคไทยรักไทยและพรรคพลังประชาชนในอดีต) สมาชิกวุฒิสภาบางส่วนเป็นตัวแทนในระบบรัฐสภา รวมทั้งการพึ่งพาอิทธิพลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

ขั้วเหลือง จะเป็นการรวมกันของชนชั้นนำ (เก่า) ขบวนการประชาสังคมเดิม ซึ่งมีนักพัฒนาองค์กรเอกชน นักกิจกรรมทางสังคม ปัญญาชน ชนชั้นกลางในเมือง มีพรรคประชาธิปัตย์ สมาชิกวุฒิสภาบางส่วนที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในระบบรัฐสภา รวมทั้งการพึ่งพาบทบาทขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ต่างฝ่ายต่างวิพากษ์ซึ่งกันและกันตามลักษณะของการเมืองคู่ตรงกันข้ามเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการสร้างขั้วทางการเมืองของตน ซึ่งนอกจากจะสร้างวิธีการสื่อสารที่เข้มข้นในเครือข่ายของตน ตอกย้ำในการสร้างอัตลักษณ์ของตนแล้ว ยังเป็นการผลิตความเป็นคู่ตรงกันข้ามไปพร้อมกัน

สุนทร คุณชัยมั่ง. (2556). โลกาไซเบอร์กับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ของไทย, ดุษฎีนิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, หน้า 186

Mass Self Communication

http://www.manuelcastells.info/en/cv_index.htm

Mass Self Communication ของ
Manual Castells ที่เสนอในปี 2011

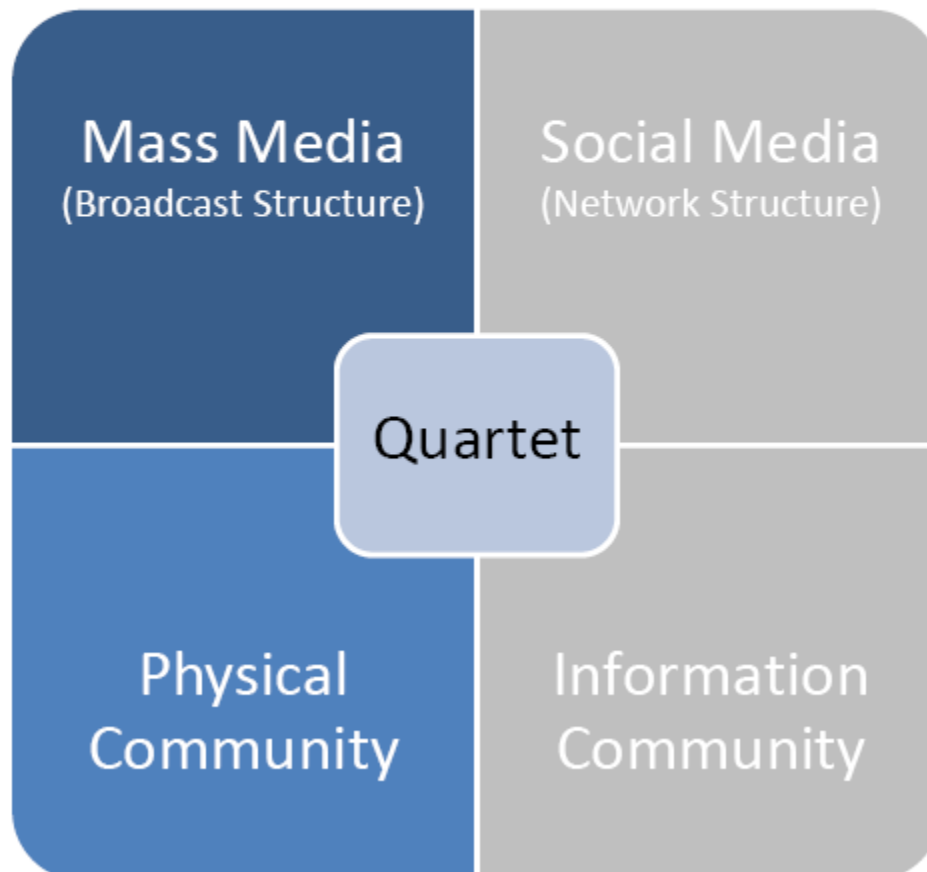
Manuel Castells ได้เรียกขานการสื่อสารในยุคปัจจุบันที่มีเครื่องมือการสื่อสารที่สามารถสื่อสารได้แบบเจาะจง แต่กลับสามารถเดินทางไปพร้อม ๆ กันในจำนวนแบบไม่จำกัด หรือแบบที่ Mass Communication สามารถดำเนินการได้ เช่น massive email-list (และสามารถจะสื่อสารที่มีอยู่ใน Social Media เช่น YouTube , Blog ซ้ำออกไปอีก โดยความสามารถดังกล่าว)

การสื่อสารดังกล่าว อธิบายได้ว่ามีคุณลักษณะ 3 ประการคือ 1) self-generated (by more or less professional individual users), 2) self-directed (particular addresses), 3) self-selected (in using Internet sources) Castells อธิบายการสื่อสารข้างต้น ได้ผสมผสานโครงสร้างของการสื่อสาร 3 รูปแบบเข้าด้วยกัน คือ interpersonal, mass and mass self-communication

Quartet Communication

การแยกย่อยให้เห็นถึงการส่งต่อ/การผลิตซ้ำของข้อมูลข่าวสาร อันเป็นเหตุนำไปสู่การค้นพบ
ความใหม่และการสื่อสารที่เข้มข้น จนกลายเป็น “พลัง” ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

Explicit
พื้นที่ของการสื่อสารใน
Mass Media
และการทำงานของ
องค์กรต่างๆที่จัดตั้ง
ขึ้นเป็น Physical
Community
มักจะพบเห็นเป็นการ
สื่อสารของกลุ่ม
สมาคม องค์กร การ
บริหารจัดการของรัฐ
และ Hard Power

Implicit
พื้นที่การสื่อสารใน
Social Media และ
Information
Community จะเป็น
การสะท้อนถึงกระแส
สังคมและความต้องการ
รวมทั้ง
แนวคิดอุดมการณ์ และ
Soft Power

การสื่อสารของไทยในปัจจุบัน เป็นกระบวนการที่เกิดปฏิกิริยาขึ้นพร้อมๆกันของ Quartet Communication

Quartet Communication เป็นการอธิบายโดยงานคุณฐิณีพนธ์ของ ดร.สุนทร คุณชัยมั่ง เรื่อง โลกาไซเบอร์กับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ของไทย
ในระหว่างปี 2006 - 2011